

**CL. V. Ioannis Wamesii, I. C. Celeberrimi, In Academia
Lovaniensi Antecessoris Primarii, Responsorum Sive
Consiliorum De Iure Pontificio Tomus ...**

Wamesius, Johannes

[S.l.], 1643

De accusationibus. Consilium DLVIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98716](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98716)

terum hac in parte probatione sufficiente destituitur Actor: nemo enim est qui post medium noctis illum potuisse deponit; nemo etiam quod inconfessus altera die celebraverit. Et licet audentius iterum hac in parte deponant dicti quatuor suspecti, & inidonei testes; nullus tamen eorum deponit, quod Reus statim, continuo, & immediate ab ebrietate, non praemisâ dormitione, celebraverit. Neque enim ad hanc poenam sufficit ebrietas, ultra medium noctis producta; sed praeterea requiritur: quod non praemisâ dormitione ad Missae celebrationem convolverit, d. c. Si consuerit: ita ut per se criminofum non sit in sacerdote ultra medium noctis in taberna potuisse.

De sexto, maledictiâ scilicet, injurijs & contentionibus Rei paulò antè aliquid dictum est: cui addimus, quod decimo octavo, & vicesimo testibus id deponentibus fides adhiberi non debeat; quia de propria injuria deponunt: prout nec vicesimo tertio credendum est, deponenti, quod Reus cum ipso pugnare voluerit, d. l. Si quis in gravi.

Septimum de aere alieno contracto, et si probetur de aliquot debitis contractis ad exiguam quantitatem, nihil tamen ad accusationem aut poenam facit: cum poenae satis patiat ex le, qui debitis innectitur; eaque res ad damnum Ecclesiae non vertatur: nec obliget successorem, c. 1. De solutionib. imò clerico obarato succurratur ex indulgentia juris, ut non cogatur bonis cedere, sed tantum cogi possit ad juratoriam cautionem de solvendo, cum ad pinguiorem fortunam pervenerit, c. Odoardus De solut.

10. Quod octavo & ultimo loco obijciunt de mala tractatione matris, impietatem continet, quare nus proponitur, Reum matri manus & verbera intulisse, & alimenta denegasse: necare enim videtur, qui alimenta denegat, l. Netare. De lib. agnosc. & ad crimen paricidij refertur, l. 1. C. de his qui parentes occider. Verum & in hoc articulo Actor destituitur probatione: nam super hoc recepta testimonia vel sunt de auditu alieno, vel incerta fama, per quae nihil probatur: praesertim quatenus deponunt de querelis, & relatu dictae matris, quae ipsa in testem producta fidem nullam meretur, c. Licet ex quadâ vers. cum non sufficeret De testib. Cum alioqui nemo ex testibus aliud deponat, quam quod inter Reum, & matrem male convenerit; nemo verò de manibus iniectis, aut atrociori tractatione; ne quidem ex auditu alieno: ob quam malam convenientiam aut discordiam inter Reum & ejus matrem, Reus puniri non debet; cum nullo jure caveatur, quod ob solas discordias, aut dissensiones quis puniri debeat; & multo minùs in proposito; ob id, quod ex praetatis testimonijs satis constet, hujusmodi discordiae causam praebuisse praefatam matrem, quam dicunt esse malam, malevolam, & loquacem mulierem. Atque ita omnibus maturè expensis existimamus Venerabilis Domini Officialis partes, & officium esse, ut Reum ab impetitione Actoris absolvat, & Fiscum temerè agentem in expensis litis condemnet.

De accusationibus.

S V M M A R I V M.

Accusatio clerici aleatoris.

1. Officiarius ea tantum crimina per se qui debet quae publice puniri interest.
2. Conclusio in criminali causa non est necessaria.
3. Libelli tota via in conclusione consistit.
4. Clausula, peto jus dici meliore modo, quid operetur.
5. Minore in ludo amittente, & non repetente an curatorem seu fiscum repetere possit.
6. Ludo alea, non in alio amissum repeti potest.
7. Ludo amissum an repeti possit.
8. Intellectus l. ult. C. De religiof. & sumpt. funera.
9. Ludere in pecuniâ licet etiam in infinitum.
10. Alea fortuna.
11. Consuetudine induci potest quod in ludo amissum non repetatur.
12. Ludus illicitus crimen est.
13. Pile ludus licitus.
14. Pila qui olim luserint.
15. Pila occidens an teneatur.
16. Ludus licitus etiam clericis est permissus.
17. Minor aetas durat usque ad extremum momentum anni vigesimi quinti.
18. Nemo tenetur contra se respondere.
19. Alciatus reprehensus in ludorum materia.
20. 22. Solidus quanti olim valuerit.
21. Ludo diversis temporibus quae amissa sunt coniungi non debent.

CONSILIVM DLVIII.

DEBITAVI principio, an ad demonstrationem innocentiae Domini Wilhelmi de B. & ad obtinendam victoriam in criminali causa, quam ob lulum pile, veluti ob atrox aliquod delictum, temere & per abusum officij sui instituit Universitatis Lovanienfis Promotor, aliquid scribendum foret: sed ut temeritas accusatoris, eorumque imperitia & inordinatus zelus, qui ex incocto indigestoque stomacho, ac praecipiti animi motu, nulla vel exigua politicae administrationis experientia instructi, rigidam tantum & ad Criticorum, Stoicorum, censorumque regulas in discernendis dijudicandisque hominum actionibus, rationem sequuti, praefatum Promotorem in periculum hujus accusationis deduxerunt, in conspicuo ponatur; praecipua quaedam proponemus, quibus utrumque, videlicet innocentia Rei, & temeritas ac injuslitia accusationis seu inquisitionis detegatur.

Dubitari primum posset, cujus generis iudicium hic institutum sit: si enim ad qualitatem Actoris, & praefatoris conclusionemque libelli advertatur, criminale videtur iudicium; quia Actor dicit se Promotorem Universitatis, eoque nomine Actorem inquirentem; quae qualitas civili actioni non convenit, cum illa ei tantum competat, qui contraxit vel quasi contraxit, & ad cuius injuriam delictum seu quasi delictum spectat: ex suo enim, non alieno jure quemque agere & experiri oportet, l. Vti frui si usufructu, petatur, & ex officij publici necessitate, ac potestate; item jure populari tantum competit persequutio eorum delictorum, quae puniri reipublicae interest,

III. D.

rit. D. De popular. action. & Depubl. iudicijs. Quod etiam satis demonstrat Actor ex conclusionis generalitate, quia nulla speciali petitione alicuius certæ pœnæ, aut multæ, aut alterius rei proposita, petit sibi super per eum propositis jus dici & iustitiam administrari.

Est enim criminalibus causis id proprium, ut libellus sine conclusione in ijs procedat, Bartol. in l. Quid ergo §. pœna gravior nu. 8. Debus qui nor. infam. Iason in l. 1. nu. 13. De edendo; & sufficit generalis officij iudicis super administratione iustitiæ inploratio, & legum pœnæ in singulis delictorum generibus certæ sint, l. 1. §. 1. Ad S. C. Turpillian. Sin verò ad narrationem dicti libelli respiciatur, civilis videbitur persequutio, ad repetitionem restitutionemque ejus pecuniæ, quam ludendo M.

Simon H. amisit. * Sed utriuscumque generis persequutio proposita dicatur nullo jure tenere potest Actoris intentio: nam constat principio ex defectu conclusionis, Actorem noluisse civili actione agere, sed criminali tantum; ob id, quod conclusionem nullam civilem ad restitutionem pecuniæ aut alterius rei libello suo subjecerit; quæ usque ad id in civili causa necessaria est, ut omnia, quasi capite & primariâ parte substantiali libelli deficiente, stare non possit; quia tota vis libelli in conclusione consistit; sic ut inspiciendum sit, quid seu ad quod concludatur in libello. non quid narretur, Innoc. in c. Super literis De re scriptis nu. 3. Restringit enim narrata libelli ad ea, quæ conclusivè petuntur, Bald. in l. Nec quicquam §. ubi decretum nu. 6. De off. procons. & leg. Socinus consil. 6. In presentia nu. 20. vol. 2. Decius consil. 62. In causa qua agitur; sic ut in conclusione substantialiter stet modus agendi, Iason in d. l. 1. nu. 14. De edendo; cujus usus nusquam elucescit magis, quam cum ex narratis ac præmissis libelli ad diversos fines concludi potest. Hic enim cum alterutrum peti possit, utrumque verò peti non possit, ob prohibitam accumulationem civilis & criminalis iudicij, l. unica. C. Quando civilis actio pravi, criminalis, ad neutrum concedisse videbitur, qui alterutrum præcisè non petat, ob incertitudinem, quæ libellum, Ias. in §. curare nu. 7. & sequen. instituit. De action. cæterasque ferè hominum actiones & dispositiones vel vitare vel inutiles facere solet, Hippol. de Marfil. ad rub. de probationib. incertum enim est utrum petere voluerit, argum. l. Duo sunt Titij De testam.

Vnde etiam evenit, ut quamvis clausula, per ojus dici & iustitiam administrari meliore quo fieri potest modo, ad ineptitudines libellorum diluendas plurimum idonea sit, efficiatque ut non tam conceptio conclusionis, quam libelli narrata attendi debeant, Canonista in c. 2. De ord. cognit. Ias. in l. Petens nu. 9. C. De pactis, & in §. 1. In fine, De action. nu. 149. per eam tamen non possit sustineri hæc conclusio ad restitutionem pecuniæ, quia qualitas intentionis hujusmodi civili petitioni repugnat, Ioan. Calderinus consil. 5. Denunciat unus sub tit. De accusat. ob id, quod (ut dixi) Actor in qualitate inquirentis hanc petitionem proposuerit. Iam verò in inquisitione versatur tantum morum & delicti coertio; non alteri competentis actionis exercitium; sic quod agentis qualitas, cum actione discrepans, argum. l. Professio C. De manerib. patrimon. lib. Conf. Wamef. Tom. II.

to Calderinus d. consil. 5. inutile faciat hujusmodi generalis petitionis subsidium. * Atque ob id Iason, Decius & alij, in d. l. Petens nu. 9. ut dicta clausula effectum habeat, requirunt, ut constet de intentione libellantis; & præterea quod intentioni respondeat facultas, hoc est, ut hujusmodi actio sive petitio, quæ dictæ clausulæ generalitate continetur, agenti & sic generaliter concludenti etiam reverà competat; quod in casu proposito dici non potest. Nam ut donemus verum esse, in ea causa fuisse Reum hujus causæ, ut quam à dicto M. Simone lucratus est, pecuniam restituere debeat (de quo postea dicetur) ob allegatam ejusdem M. Simonis minorem ætatem; tamen certum est fisci numquam posse ad repetitionem eandem contendere, nisi ultimo loco: quia prima causa est ipsius minoris, seu curatoris vel patris, si in ejus potestate est, l. ult. §. 1. C. De religijs. & sumpt. funer. l. ult. §. fin. De alea lusu & aleat.

Deinde ea repetendi potestas restricta est ad amissum lucrum per lulum aleæ, d. §. 1. & d. §. fin. non per alios licitos ludos, quibus licet in pecuniam ludere, l. Solent §. 1. de alea lusu & aleat. Odofredus, in d. l. fin. in fine ad verb. nō sustineat, steph. costam tract. de ludo art. 3. principali nu. 3. In pœnam enim illiciti ludi ea repetitio, adversus communes regulas, introducta est; quæ affici eum, qui illiciti nihil admisit; nec rei illicitæ operam dedit, gravissimum simul & iniquissimum foret. * Eaque est non tantum Canonistarum, in c. Clerici de vita & honest. cler. & in c. Dilectos De excess. prelat. & Legistarum, in d. l. fin. sed etiam Theologorum, D. Thom. 2. 2. qu. 48. art. 1. & 2. sententia: qui eo amplius in universum constituunt, in foro conscientie, necessarii non esse restituendum ne id quidem, quod in ludo aleæ, alioqui per se satis vitio, partum & acquisitum est, si fraus aut dolus non intervenerit; quasi jure conventionis amisso & acquisitio licita sit, etiam si lex humana ludi genus vetuerit, & illicitum fecerit, D. Thom. 2. 2. qu. 32. art. 7. & ibi Caietan. Adrian. Sextus in 4. senten. tractat. de restitut. c. quia superioribus.

Vnde etiam errore labi videtur Advocatus causæ, dum ex nova constitutione Iustiniani, in d. l. ult. C. De relig. & sumptib. funer. fundare nititur (ut apparet) hujus pecuniæ repetitionem. * Est enim ea constitutio particularis de solo alea lusu; cujus aliquot species licitæ tantum sunt; quæ quod in nullo propè virtutis aut corporis exercitio constituent & à fortunâ aleæque eventu magis, quam judicio, quod tantum aleæ subservit, dependent, sic licitæ constituuntur, ut tamen in ludendo in pecuniam modus non excedatur. * Ideoque respondit Paulus, d. l. Solent §. fin. in pecuniam ludi posse, si quis certet sive batta, sive pilo jaciendo, aut exercendo aliud, quod virtutis, hoc est virium experiendarum, & artificij ostentandi causâ fiat: in pecuniam (inquam) indefinitè. Vnde etiam Odofredus, loco supracit. adfert exemplum, ubi jaciendo in triginta solidos, licitè luditur; & apud Papinianum, in l. Si rem tibi si quis sponsio De præscrip. verb. probatur sponso in ludo facta depositis annulis, quos si vel duo tantum essent, certum est, excedere qualitatem unius solidi.

Ideoquæ qui indefinitâ juris veteris permissio-

Ddd ;

nem

nem restringunt ad finem & modum novæ constitutionis, d. lult. c. De relig. & sumpt. funer. non satis advertisse videntur ad intellectum novæ constitutionis: quia in quinque tantum generibus, quibus aleæ ludus permittitur, modus pecuniæ præscribitur: quod demonstrant evidenter hæc verba, *sed nec permittimus etiam in his septem*: quæ demonstrationem & restrictionem faciunt & iniungunt, ac specialem restrictionis causam habent, propter commixtionem fortunæ, cui actiones & bona nostra subijcere non debemus. In alea enim (ut ait Cicero, lib. 1. de divinari.) temeritas & casus, non ratio & consilium valet; totaque res inventa est fallacis aut ad quæstum, aut ad superstitionem, aut ad errorem: quod in alijs ludi generibus licitis, quibus non sorte, non casu, sed honesta manifesta que arte & corporis agilitate ac exercitio contenditur, dicendum non est. Quod etiam fit, ut Ioannes de Anania, in d. c. Lator De homicid. non audeat absolute definire, quod ultra solidum amissum ludo licito restituendum sit, sed dubitative dicit, fortè idem esse quod in aleæ lusu: ita ut quod plus liciti & honesti in his est, major quoque sit libertas.

Fateor modum aliquem hic esse servandum, qui in omnibus rebus servandus est: ne scilicet in immensum res excurrat; ne quod pro exercitio & solatio esse debet, quæstus & spoliandi proximi, aut alterius iustitiam causam præbeat, Socinus consil. 16. Circa prædictam nu. 5. vol. 1. Franc. Bursatus consil. 116. Ex alijs & processu: sed tamen si modus excedatur, qui ex circumstantijs personarum potissimum constitutus est, nulla superest victio, aut alteri ejus nomine actio ad repetendam pecuniam ultra modum amissam. Et si quid peccati est in studio quæstus ac avaritiæ, in foro contentioso purgandum aut puniendum non est; sed in penitentiali tantum gravari videtur conscientia ejus, qui primam intentionem ludi in avaritia posuit, Steph. Costa de ludo 2. artic. principali nu. 28. & artic. 3. nu. 4. ut hujusmodi pecuniam non victio, sed pauperibus restituat, Caccialupus in tract. de ludo nu. 79. † cum etiam constentur omnes, consuetudine induci posse, ut in universum in quocumque ludo, atque etiam in ludo aleæ amissum, bonâ conscientia retineri possit; sic saltem ut non restituatur victio, Cardin. Imola & alij in d. c. Clerici de vita & honest. clerici. Rotheus de Curie in c. ult. De consuetud. Covarr. ad c. Peccatum parte 2. §. 4. De regul. iur. lib. 6. Quæ consuetudo nunc prope omnes orbis partes occupat, Rebuff. ad præmium constitut. Regiar. Gloss. 5. nu. 56. vol. 1. neque extat exemplum, quo amissa in ludo pecunia, ad mediocritatem restitui iussa sit, Andreas Barbat. consil. 66. Quia cum apud nu. 8. vol. 3. Et hæc potissimum obtinent, quoties in vincente nulla fraus aut dolus argui potest, neque in provocando, neque in ludendo, Barbat. d. consil. 66. nu. 7. Panor. in c. Quia plerique nu. 53. De immuni. eccles. quorum neutrum Reo cum effectu objici potest. Etsi enim utrumque Actor objecerit, neutrum tamen probavit. Quinimò ex actis constat, quod M. Simon provocaverit, pilam etiam in publico suspensâ, quâ omnes ad lulum pilæ provocabat. Cum itaque ludus pilæ licitus sit, ut mox latius dicetur, & Reus

à M. Simone uno die multum lucratus non fuerit, sed unum tantum coronatum, quem prius ab eo lucratus erat M. Simon; alio verò die post justum intervallum tres florenos & quatuor stuferos; nulla est occasio, cur repetitioni sit locus: præsertim quia coronatus solidum non faciat, & tres Rhemenes cum quatuor stufers solidi æstimationem veterem non multum excedant. Nam quod Actor de syngrapha decem si renorum extorta à dicto M. Simone allegavit, per Reum negatum est, & ab Actore probatum non reperitur.

Neque obstat, quod de minore ætate M. Simonis, & de statuto Universitatis Lovaniensis prohibente contrarius cum minoribus, obiectum est: nam minorem ætatem ignoravit Reus, quam etiam iuste ignorare potuit; ob id, quod ab excessu minoris ætatis parum distaret, & majori magis similis videretur, & sic se gesserit idem M. Simon quasi major esset, & rerum suarum administrationem haberet, argum. l. 1. c. ad s. c. Macedon. l. Si quis D. eod. Nec vana fuit illa Rei existimatio, propter conditionem M. Simonis, qui in artibus promotus, & in Collegio Theologorum studiosus, jam tunc ad sacerdotium aspirabat, & paulò post Ecclesiam parochialem obtinuit; cujus administrationi, nisi major viginti quinque annis, mæum admoveere non potest. Interim ut ut sit, nulla competit Actori ad repetitionem hujus pecuniæ civilis actio, quam nomine officij & non ex parte M. Simonis (qui nullo modo contendit ad d. etiam repetitionem) contra Actorem proposuit; quod ad obtinendam victoriam in hac causa sufficit; quatenus de restitutione pecuniæ in parva præsertim quantitate amissa actum dici posset; vel ad utilitatem ejus, qui ipse ad ludum provocavit, & victor victusque fuit, vel ad utilitatem propriam: quod in illicito tantum ludo, post patrem vel curatorem, permittum est, d. §. fin. ut diximus.

De criminali condemnatione multo minus metuendum est: nam quamvis ludus illicitus crimen sit, Ioan. de Anania in c. Continebatur nu. 1. de homicid. licitus tamen crimine per se vacat: * qualis est pilæ ludus, quem antiquissimum & omni jure permittum testatur Angelus, consil. 397. Ludus pilæ in princ. * Quippe ludo palmario P. Scavola vir gravissimus & Iureconsultorum omnium disertissimus sæpè & libenter lusit, Valerius Max. de quo lib. 8. c. 8. Dionysius Syracusanorum Rex pilâ quoque summo opere delectabatur. Lusit etiam Alexander Imperator pilâ, cum à militia & rebus serijs vacuum aliquod tempus dabatur, & inter ludendum collusores petens, muneribus donabat, Alex. ab Alexandro Gemal. dier. lib. 3. c. 20. Cælius Rodiginus de talorum ludo. Octavius quoque Augustus ludere pilâ non erubuit. Ut manifestum sit, ludum pilâ à præstantiâ hominis alienum non esse, nihilque fictum aut simulatum in se habere, Tac. Concenatim libro 1. q. 4. c. 6. nu. 3. Marcus Ant. Blancus in pract. crim. in cap. incip. ludo etiam committitur nu. 6. Caccialup. de ludo in fine nu. 82. * Atque hinc est, quod sine dolo n. alio pilâ occidens aut vulnerans non teneatur, l. Item Mela. l. Si plagi §. fin. Ad leg. Aquil. & cum licitus sit, consequens est etiam in pecuniam ludi posse, d. l. soleni §. fin. De aleæ lusu & aleator, idque ut dixi in infinitum, cum medio.

modiōsitate aliqua, quam Reus excessisse dici non potest.

16 Neque ad rem facit quod Reus sit Clericus Sacerdos: nam ex frequentiore Theologorum, D. Thom. 2. 2. q. 168. artic. 1. & 2. & Iuristarum, in c. Clerici de vita & honest. cler. c. Lator, & c. Continebatur de homicid. sententia, omnis ludus licitus, etiam clerico permissus est, Authent. Interdicimus C. de Episc. & cler. potissimum cum, ut hic evenit, clericus cum clerico ludit, Ioan. de Anania in d. c. Continebatur, Steph. Costa de ludo art. 2. nu. 15. & si aliquis in eo est excessus, seu, ut ait D. Thomas, d. 2. 3. superfluitas, illa secundum modum vehementis affectionis circa excessum (veluti si quis utatur ludo tempore vel loco indebito, vel magis ad luctum inde percipiendum, propter avaritiam, & sic prae ter convenientiam negotii aut personae) est modò peccatum mortale, modò veniale, D. Thom. d. quest. 168. sed tamen non crumpit ea res in speciem alicujus maleficii, quod in foro contentioso sit punibile: avaritia enim, superbia, ceteraque huiusmodi peccata Iudicis aut magistratus censurā non puniuntur, quamdiu ad speciem particularis alicujus delicti non reducuntur, sed in foro poenitentiae purgantur, Steph. Costa de ludo 2. art. princip. n. 2. Summa subvestina in d. c. Ludus q. 10. Bertachin in tract. de Episc. lib. 4. p. 1. q. 7. n. 10. Sic ut nec contra-ctus eo modo confecti inter clericos annullari debeant, Decius consil. 115. pro tenui nu. 4. Quod prodichius in Reo hujus causae dicendum videtur, quia sit cantor & musicus, quibus solet plerumque major inesse levitas, quam peccandi tenax propositum & voluntas; aut exacta scientia, quod sciendo peccare potuerit: cum etiam, ut testatur Bertachinus, d. quest. 7. omnes clerici opinionem illorum, qui putant clericis non licere scachis aut alio licito ludo ludere, tamquam eis inimicam, non servent. Quibus adjungitur, quod per specialia statuta dictae Universitatis duo tantum genera ludorum sint prohibita studiosis, chartarum scilicet & axillorum. Cur autem crimen aut delictum ponatur in eo, quod Reus hortatus sit M. Simonem, ut coram Notario confiteretur se esse majorem non video: id enim non fecit corrumpendi illius causā, sed testimonii habendi. * Et quod noluerit Reus falsum fabricare, aut dolum admittere, inde apparet, quod petierit tantum declarationem, quod esset major annis viginti quatuor; minor tamen viginti quinque, cum ad impediendum restitutionem integri aut tollendum beneficium minoris aetatis, non plus faciat vigesimus quartus, quam vigesimus secundus aut vigesimustertius annus; extremum enim momentum vigesimi quinti anni beneficium habet, l. 3. §. minor. de immob.

18 Novissime nec in eo crimen, quod solemnem accusationem mereatur, collocari debet, quod Actor objicit Reo, quod Magnifico D. Rectori Universitatis interroganti non responderit, sed contumaciter ab eo recesserit, eique dixerit, quod non Iudicem, sed partem ageret: nam in primis non constat de veritate huiusmodi objectionis, neque soli Notario id assensum credendum est, l. i. iur. iurandi C. de testib. cum extra iudicium ea accedisse proponantur; extra quae nullae Iudicis actioni Conf. Wamel. Tom. II.

nes sine te tibus fidem merentur, etiam si maximè Notarius sit qui id asserat, l. i. iur. iurandi C. de iur. iurandi contra falsam de proba. deinde nulla potest dici contumacia nolentis respondere, qui respondere non tenetur; ut generaliter nemo contra se respondere tenetur, antequam iudicium sit institutum, quod tunc nondum institutum erat, l. 1. §. interroganti de interrogat. action. ut latius in articulis Rei deductum est. Neque aberravit Reus, si hoc dixit, quod Re-ctor partem non Iudicem ageret: nam id tunc verum erat, quia urgebat Reum ad restitutionem pecuniae ludo per M. Simonem amissa, eo praetextu, quod esset hospes & curator dicti M. Simonis sui Bursarii. In summa eo omnia recidunt, ut si quicquid hic miscellus Sacerdos passus est, ad impressionem referri nequit, iniustitia tamen & praecipitationis plena sint omnia; quod ob honestum pilae ludum sine gravi M. Simonis damno praeter exempli & cum omni admiratione tam solemni lite Reus urgeatur ad incertum inepto libello proposito, ex causa minime fundata, & per eum, cui ad alterutrum actio competere non potest.

Proinde de absolutione Rei nihil dubitantes existimamus Actorem in temeraria & inepta litis expensas condemnandum esse. * Hoc insuper praedictis adijcientes, verum non esse, quod Alciatus, lib. praeteritorum 1. in dict. Lusus alicui, existimavit; in er quinque genera ludorum per Iustiniani constitutionem, d. i. ult. C. de religio. & sumpt. fune. permissorum, connumerari ludum pilae, ut inde videri posset ultra solidum unum eo ludo ludi non posse: nam eam Alciari conjecturam eleganter refellit Caelius Calcagninus, in lib. de testaturum lib. 1. lib. fin. & satis manifesta est constitutio, quod solum loquatur de ludis permissis, in quibus alea interponitur: ut est in taxillis, & tessellis, in quibus post factum aleae, ingenio & arte ludus perficitur.

Sed & hoc quoque praetereundum non est, quod quamvis plerique solidum ultra ducatum non aestiment; sic tamen existimandi sint, ut septuaginta duo solidi conficiant libram auri, l. Quotiescunque C. de rescript. praep. & archiepisc. lib. 10. quae libra aut hodiernis temporibus continet plusquam centum & viginti ducatos, Petrus duennas reg. 224. in fine: in aestimatione autem solidorum constituenda sequenda est aestimatio temporis, quod lex vel constitutio faciens mentionem solidorum lata est, Angelus in l. sancimus C. de donat. n. 4. 12. §. ex his nu. 16. De verb. obligat. Ita ut inde constet, Reum lucrando semel tres florenos cum quatuor stufis una vice vel uno die, non esse lucratum ultra unum solidum: quibus tribus florenis & quatuor stufis antecedens coronatus connumerari non debet; siue quia is compensari debet cum coronato, quem M. Simon à Reo praecedente die lucratus erat, Caccialupus in tract. de ludo nu. 57. siue quia in genere verum est, quod quamvis amissa uno die diversis ludis conjungantur ad excessum constituendum, quasi uno ludo amissa; * diversis tamen temporibus amissa non conjungantur, sed singulorum dierum lucra per se inspicuntur; quorum si nullum constitutam quantitatem excedit, repetitioni locus non est iis casibus ultra ubi solidum ludi non permittitur, Barrol. in l. insciendo §. insans nu. 5. de iur. Caccialup. d. tract. de ludo.

22 *de ludo nu. 11* * Quæ omnia minorem dubitationem habebunt in proposito casu, si sequamur Cæli Calicagum sententiam, quæ putat, loco supra cit. solidum Iustiniani valere viginti quinque nostrates aureos; ita ut in incipiti disputatione juris Reo magis favendum sit: præsertim quia Odo-fredus, in d. ult. c. 1. *releg. & sumpt. funer.* dicat in plerisque exemplaribus in Iustiniani constitutione, in d. ult. legi non ultra unum solidum, sed ultra duos solidos.

De accusationibus.

SVM MARIVM.

In causa criminali an Reo copia libelli accusatorii danda.

1. Libelli copia Reo etiam in criminali causa danda est.
2. Libellus an Reo expensis Actoris dari debeat in criminali iudicio.
3. Communia sunt utrique parti quæ in iudicio exhibentur.
4. Dilatio deliberatoria an danda in criminali causa.

CONSILIUM DLIX.

MIRVM est, cur Domino Iacobo I. Sacerdoti, contra omnia iura tam civilia quam Canonica, denegetur exemplum seu copia libelli, ac dilatio deliberatoria. * Etenim iure civili aperte constitutum est, *Authent. Offeratur c. de ius contest.* Reo in ius vocato ante omnia dandum esse libellum; & quidem tantò magis in criminali causa, ut quantò ex hac Reo magis periculum imminet, magis caveatur, & succurratur, *l. 1. §. sed et si De Carbon. educ.* Quæ juris civilis constitutio in canonicas functiones transiata est, *c. Inducta §. offeratur 111. q. 3.* & ex sententia Innocentii, in c. 1. nu. 3. *De libelli oblat.* extensa non tantum ad accusationem, sed etiam ad inquisitionem & denuntiationem judicalem. Nec est quisquam, qui de eo dubitet, quin Reo in criminali iudicio libellus seu capitula obectorum delictorum plenè edi debeant, *c. Qualiter & quando 2. vers. debet de accusat. Panorm. in c. 1. de libelli oblat.* cum longè plura requirantur in libello, qui super delicto proponitur ad correctionem, *l. Libellorum 1. c. accus. Angel. in l. Si vacante nu. 185. Cod. De bonis vacant. lib. 10.* quam in civilis causæ libello.

Sed de hoc plerique dubitant, an Reo citato ad criminale iudicium, confecti & Iudici porrecti libelli exemplum seu copia tradi debeat; eique dari & concedi terminus seu dilatio ad deliberandum, ut libello respondeat? De exemplo seu copia nulla prorsus est dubitandi iusta occasio: nam qui edi libellum etiam in criminalibus causis volunt, ut communiter omnes, id quoque velle existimati sunt, ut Reo non tantum prælegi, sed etiam ex eo descriptum exemplum tradi debeat: id enim est edere, hoc est copiam describendi facere, *l. 1. De edendo*; & quidem, ut communius receptum est, expensis ipsius accusatoris, seu per inquisitionem procedentis, *cynus & Bald. in d. Authent. Offeratur, Martan. Securus in c. 1. n. 116 & 117. l. libelli oblat.* fit enim editio ad effectum deliberationis, *l. Editio ad C. De eden.* Unde est, quòd quævis Reus si ultro responderit, & respondendo confessus sit obiecta crimina, non possit sententiam condemnationis nullitatis arguere, quòd non traditus sibi

capitulis accusationis seu inquisitionis sit condemnatus, in c. 1. in fine *De accus. lib. 6. Capolla conf. crimin. 66.* Tenor idem: nullitas tamen processus contrahatur, si Reo citato petenti non tradatur libellus seu copia articulorum, *Gemin. in d. c. 1. nu. 3. De accus. lib. 6.* vel saltem iusta est causa appellandi à denegatione huiusmodi copiarum. * Ex quo enim libellus Iudici porrectus est, statim communis utrique parti efficitur, ut cætera, quæ in iudicio vel exhibentur, vel producuntur, *c. Quamvis contra falsam de probat. & forensia effecta sunt, Bald. in c. 6. verpetus in fine & ibi Pauor. nu. 3. de fide instrum.* Est autem apertò iure constitutum, quòd à denegatione editionis communium instrumentorum fit iusta causa appellandi, *c. c. G. perpe. nus.* Extra dubitationem itaque est, quòd Reo citato etiam in inquisitionis causa edi, hoc est, per descriptum exemplum tradi debeat libellus seu capitula obectorum excessuum. Ita ut plerique existimant, huiusmodi libellum seu libelli editionem à Iudice non esse necessariò postulandam; sed unà cum citatione, quæ ad instantiam fit, Reo transmittendam esse, *dict. in d. c. 1. de libelli oblat.*

Cæterum an dilatio quoque deliberatoria Reo post traditionem libelli sit permittenda, nihil dubitant, qui unà cum citatione libellum in criminalibus Reo transmittendum esse existimant: nam tunc terminus citationi præfixus pro dilatione deliberatoria est, *c. Præterea De dilat.* Sed nec iusta est dubitandi causa, cum post citationem in iudicio libellus offeratur: licet Paulus Castrensis, in d. *Auth. Offeratur nu. 11.* videatur velle, quòd tempus ad deliberandum Reo accusato post traditam copiam libelli concedi non debeat, quasi scilicet de proprio facto certus sit, nec ob id deliberatione indigeat: id tamen ex juris communis definitione non est, sed ex observatione & consuetudine contra ius commune quibusdam locis obtinente. Quod uno verbo etiam indicat Salicetus, in d. *Auth. Offeratur nu. 7.* qui reprobat illà, quam vocat mundi præteritam (& quidem meritò, cum sit species concussionis & oppressivis) dicit in criminalibus causis post traditum Reo libellum, ei quoque concedendam esse dilationem ad deliberandum: idque ex auctoritate Glossæ, in d. *Authent. Offeratur. in verb. ad iudicium*, quæ in criminali causâ deliberationis concedendæ necessitatem ampliorem, quam in civili causâ facit. Neque fanè quod de suo facto certus sit Reus, qui de crimine convenitur, sufficiens est causa ad denegandam deliberationem: nam, ut inquit Salicetus, in d. *Auth. Offeratur nu. 7.* deliberationis causa finalis non est sola certioratio, aut memoria: refutatio, sed præterea alia quædam, veluti ut deliberetur, an Iudex recusandus sit; an libellus benè conceptus sit; an alia declinatoria aut dilatoria exceptio proponi possit, & similia, de quibus Reus se informare commodè non potest, nisi obtentâ copia libelli, *Hopsen. an duri ma de dilat. §. 1. vers. deliberatoria.* Ita ut remotâ causâ certitudinis facti proprii, quam Castrensis prætexit, de negatione deliberatiæ dilationis remaneant alie, eaque numero & pendere plures, quæ deliberationem omninò possulant. Et hanc esse communem opinionem tradit Alexander Imolenis, in l. 1. nu. 6. *De edenno*; & pro singulari annotavit Ludovicus